

Верховний
Суд

СПРИЯННЯ СУДОВИМ ПРОЦЕСАМ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ СУСПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ЩОДО ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Ганна Вронська, Сергій Бурлаков

Судді Верховного Суду, Україна

Проблема:

- ✓ низький рівень правової освіти громадян в контексті можливостей оскарження громадськістю в судовому порядку порушень природоохоронного законодавства та звернень з позовами на захист інтересів у сфері екологічної безпеки
- ✓ неоднозначне застосування судами положень Орхуської конвенції в частині права громадян та неурядових організацій на звернення до суду, а саме: превалювання принципу процесуальної заінтересованості в екологічних справах

ФОРМИ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ:

- ✓ Оскарження рішень, дій (бездіяльності) державних органів та інших суб'єктів, що порушують національне екологічне законодавства
- ✓ Позовна форма захисту, яка реалізується шляхом подання позовів про припинення небезпечної для середовища діяльності, відшкодування заподіяної шкоди тощо

Аналіз результатів дослідження

Практика Верховного Суду

Постанова Верховного Суду від 02.10.2019 у справі № 826/9432/17 за позовом Рашка Володимира Григоровича до Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, треті особи: Державне агентство лісових ресурсів України, Інститут зоології імені І.І. Шмальгаузена, про визнання протиправними дій, бездіяльності, визнання погодженими лімітів добування мисливських тварин, скасування наказу та зобов'язання вчинити певні дії

Аналіз результатів дослідження

Практика Верховного Суду

- ✓ неприпустимим є обмежене тлумачення чинного законодавства України, частиною якого є Орхуська конвенція, стосовно права на звернення до суду за захистом охоронюваного законом інтересу у сфері гарантування екологічної безпеки
- ✓ право на захист порушеного конституційного права на безпечне довкілля належить кожному та може реалізовуватися громадянами особисто або спільно - через об'єднання громадян (громадськість)

Постанова Верховного Суду від 29.10.2020 у справі № 373/239/18:

- ✓ У справі про оскарження висновків екологічної експертизи при будівництві електростанції на біомасі суди, встановивши порушення екологічного законодавства і права позивача, проте через неправильне застосування норм матеріального права щодо способів судового захисту та порушивши норми процесуального права, дійшли передчасного висновку про відмову у позові через обрання нею неефективного способу судового захисту
- ✓ Суди підтвердили право позивача на звернення до суду на підставі ч. 2 ст. 9 Орхуської конвенції

Постанова Верховного Суду від 01.10.2020 у справі № 904/4470/19:

- ✓ У справі про розірвання договору оренди землі, що включена до земель природно-охоронного фонду за позовом природоохоронної організації суд зробив висновок: право позивача на охорону навколишнього природного середовища повинно бути адекватним і не може порушувати право іншої особи на мирне володіння майном. У даній справі не вбачається, що наслідки вчинення відповідачем порушень (розорювання частини орендованої земельної ділянки природоохоронного значення, не може бути усунуті іншим шляхом та способом, передбаченим законом, тобто не інакше, як шляхом задоволення позову. Задоволення позову позбавить відповідача права користуватися і тими землями, щодо яких відсутні порушення законодавства

Постанови Верховного Суду

від 21.10.2019 у справі № 826/3820/18

від 25.06.2020 у справі № 826/11374/15

Від 11.08.2020 у справі № 821/837/17

- ✓ Суди підтвердили право громадськості на безпосереднє звернення до суду з метою захисту екологічних прав

Заходи, спрямовані на сприяння доступу до правосуддя

- ✓ підвищення рівня усвідомлення громадянами та суддями важливості захисту довкілля та меж екологічних прав громадян і безпосереднього зв'язку екологічних прав з базовим правом людини – правом на життя
- ✓ покращення практичних навичок та знань суддів у застосуванні норм екологічного законодавства у судових процесах
- ✓ створення законодавчих передумов для усунення бар'єрів у доступі до правосуддя у сфері захисту довкілля та екологічних прав людини

Бережіть довкілля!